

Socialism — skällsord eller honnørsord

Ett gott exempel på begreppsförvirring, och på propaganda i hägnet av denna förvirring, erbjuder en debatt om ordet socialism i högerns och socialdemokratiens huvudorgan. Höger-tidningen Svenska Dagbladet påstår att vi sedan länge står mitt uppe i en socialistisk omdaning av samhället, medan Stockholms-Tidningen tvärtom förklarar att socialdemokratin inte för en socialistisk politik — om dess politik kallas socialistisk, måste denna beteckning, anser tidningen, placeras även på högern.

Utgångspunkten är ett inlägg i Svenska Dagbladet av bruksdisponent H Rudberg, som hävdar att "socialdemokratin inte kan betraktas som ett socialistiskt parti" och att den motsatta uppfattningen "är vilseledande och på sätt och vis skadlig". Mot detta uttalande polemiserar höger-tidningen i två ledare. Visst för socialdemokratin en socialistisk politik, skriver man. Vad som sker inom bostadsbyggandet är en "krypande", men "därför icke mindre effektiv socialisering". Likaså är skattehöjningarna "en form av socialisering via statskassan". Det påstås rent av att vi på en gång hotas av "socialisering och fåtalsvälde", att vi alltså skulle stå inför — eller kanske redan ha etablerat — ett slags socialistisk diktatur.

Detta är nonsense, säger sig väl de läsare som inte i likhet med höger-tidningen lever i en väv av hets, taktik och hederlig obildning. Socialism betyder ju enligt vanliga begrepp kollektiv äganderätt till produktionsmedlen; vi har visserligen statlig eller kommunal äganderätt till åtskilligt — järnvägar, telefon, elektricitet, gas, vattenkraft — men denna begränsade socialisering har genomförts långt innan socialdemokratin kom till makten, och partiet har i själva verket inte genomfört några socialiseringsaktioner av större omfattning. Den beryktade socialiseringsnämnden av år 1920 tynade bort efter ett långvarigt lidande utan att prestera någon kollektiviseringsplan, och motsvarande socialistiska aggression efter andra världskriget övergick inom kort till en nödtorftigt maskerad reträtt.

Svenska Dagbladets sätt att skriva — vi skall inte bruka det finare ordet resonera — har emellertid gamla anor. Orden socialism och socialisering är sedan många årtionden nedsättande ord inom alla de grupper som håller på den privata äganderätten, och tendensen att begagna det fula ordet på allt som man inte tycker om är ett vanligt grepp i den politiska striden. I England kallade Herbert Spencer och hans anhängare offentliga bibliotek, statliga telegraf- och telefonföretag och praktiskt taget all socialpolitik socialistiska. I Sverige var det för några årtionden sedan vanligt att använda det ruskiga ordet om åtta timmars arbetsdag och progressiv inkomstskatt; det finns gammalliberaler i utlandet, exempelvis Mises och Röpke, som fortfarande hänger sig åt sådana extravaganser. Högerorganet följer alltså en gammal dålig tradition: om socialdemokraterna inte vill socialisera, får man säga att vad de gör dock är socialistiskt.

Men begreppsförvirring är det, likafullt. Om offentlig byggnadsverksamhet är socialistisk, var Neville Chamberlain, vars kanske främsta insats låg på det området, en stor socialist. Om alla skattehöjningar är socialistiska, har socialismen gått segrande framåt i alla länder, och den triumferar just nu bland annat i USA och Frankrike. Om hr Hjalmarson skulle möta sina företrädare, Ländman eller Trygger, skulle de ta honom för en riktig socialist, och han skulle behöva sin dialektik för att inte få sin "vanliga människa" fördömd som en revolutionär i fårakläder.

Denna förvirring är inte bara ett tankens mörker, utan ett farligt drag i den demokratisk politik. Bekämpandet av socialismen — i ordets egentliga mening — är enligt vår uppfattning nödvändigt för skyddandet av välståndet och folkstyrelsen; en socialistisk ordning undergräver, vare sig dess tillskyndare önskar det eller ej, friheten och demokratin. Men om man kallar allt man ogillar för socialism, förlorar ordet sin sälta, och reaktionen mot den verkliga socialismen försvåras och försvagas. Låt oss inte prata i vädret om att vi lever under socialism och fåtalsvälde; därmed förbereder vi vad vi vill förhindra, och dessutom förgiftar vi luften i en demo-

krati som trots allt hör till världens mest framgångsrika.

Då Stockholms-Tidningen kritiserar Svenska Dagbladets uttrycksätt har den utan tvivel rätt. Men tidningen borde vända sig också mot sina egna vänner. I det socialdemokratiska programmet talas fortfarande om socialisering av produktionsmedlen; hur går det ihop med den företagsvänliga politik som förkunnas av såväl statsministern som Landsorganisationens ordförande? I den socialdemokratiska agitationen i mera festliga och oförbindliga sammanhang talas om att man är i färd med att förverkliga den socialistiska åskådningen; hur går det ihop med den politik som så tydligt avser reformer och förändringar inom det nuvarande samhällets ram? Om regeringspartiet kunde avstå från paroller som från ledstjärnor degraderats till floskler, skulle debatten bli renare och sakligare. Socialdemokraterna borde släppa gammal-socialismen, liksom liberalerna släppt gammalliberalismen.

Den förda debatten visar dock

— det är dess nytta och dess behag — att de stora ideologiska orden är svåra att med någon rimlighet bruka i svensk politik. De fördunklar och förbittrar; vad vi behöver är klar belysning, och klarhet även om de gemensamma värderingarna.